

HET EEUWIGE GEZEIK

Giphart & Kluun

Het Eeuwige Gezeik

Voetbal Inside © 2017 RTL Nederland bv
© Ronald Giphart & Kluun
© Omslagfoto: Paul Tolenaar
Omslagontwerp: The Stone Twins
Typografie: Crius Group, Hulshout
Tekstbewerking: Joke Jonkhoff

ISBN 978 90 488 3617 8
ISBN 978 90 488 3618 5 (e-book)
NUR 489

www.voetbalinside.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Voetbal Inside is een imprint van Overamstel uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Voorwoord	7
1889-1974 De Druiper	11
1974 25 minuten Wereldkampioen	31
1976 Van Totaal naar Afbraak	67
1978 De Paal	75
1978 tot 1988 De Wijnstekers-Jaren	101
1988 Das Land des Europameisters	113
1990 De Fluim	141
1992 Penaltydrama deel I	149
1994 Advocaatje USA'tje	157
1996 De Kabel	175
1998 Penaltydrama deel II	183
2000 Penaltydrama deel III	193
2002 De neus van Van Gaal	203
2004 De Wissel	211
2006 De Slag bij Nürnberg	227
2008 De Vriendenploeg	233

2010 Treitertoeters en Teringbeesies	243
2014 Vijf drie twee	259
2016 / 2018 / 2020 / <u>2022</u> Het Masterplan	275
Oranje op eindtoernooien	293
Bronvermelding en geraadpleegde literatuur	301

Voorwoord

In de zomer van 1988 won Nederland haar eerste en enige internationale prijs ooit. Het land werd ondergedompeld in een bad van superioriteit: eindelijk waren we de besten.

Van Europa dan.

De beste van de wereld zijn we nooit geworden. Dat is een hele prestatie voor een land dat spelers voortbracht als Beb Bakhuis, Abe Lenstra, Faas Wilkes, Kees Rijvers, Johan Crujff, Willem van Hanegem, Frank Rijkaard, Ronald Koeman, Marco van Basten, Ruud Gullit, Dennis Bergkamp, Clarence Seedorf, Patrick Kluivert, Edgar Davids, Edwin van der Sar, Ruud van Nistelrooij, Robin Van Persie, Arjen Robben en trainers als Rinus Michels, Louis van Gaal, Johan Crujff en Guus Hiddink.

1974. 1978. 1998. 2010. 2014. In meer dan de helft van alle WK's waaraan Nederland deelnam, haalden we de halve finale. We speelden drie WK finales en twee halve finales.

En toch werden we het nooit. Telkens als er iets goed dreigde te gaan, ging het fout met Oranje.

Commentator Herman Kuiphof sprak bij de 2-1 van Gerd Müller in de finale van het WK 1974, het beste toernooi dat

we ooit speelden: 'Zijn we er toch ingetuind!'

Kuiphof had gelijk, maar niet zoals hij het bedoelde.

We verloren niet van de Duitsers.

We verloren van onszelf.

Dát is het verhaal van Nederland.

Altijd - we herhalen: altijd - gebeurt er iets waardoor Nederland zichzelf onderuit haalt. Commentatoren van buitenlandse kranten en tv-zenders vragen zich met open mond af hoe wij het toch voor elkaar krijgen om onszelf uit het toernooi te kegelen. Conflicten met sponsors. Conflicten over geld. Conflicten tussen spelers. Conflicten tussen spelers en trainer. Conflicten tussen spelers en bond. Conflicten tussen spelers en pers. Penaltydrama's. Geslachtsziektes. Vuurwerkbommen. Kaartincidenten. Kaartenregens. En, de rode draad in Het Eeuwige Gezeik: Johan Crujff.

Aan de hand van negentien EK's en WK's, een gemist toernooi onder Louis van Gaal tussendoor én de Wijnstekers-jaren, gaan we verklaren waarom Nederland, ondanks haar surplus aan talent, nooit wereldkampioen is geworden.

We hebben ook goed nieuws. Op de achterflap schreven we het al: dit is een feelgood boek in barre voetbaltijden.

Het komt namelijk goed. Meer dan goed: in 2022 worden we dan eindelijk, dankzij een briljant plan van de KNVB, wereldkampioen.

Jawel, u leest het goed: over vijf jaar zijn we wereldkampioen.

Maar tot die tijd wordt het een en al ellende. We wensen u veel moed toe met dit boek. Nee, nu niet meteen naar de laatste bladzijde gaan om het zoet te proeven. Eerst het zuur.

We beginnen bij het begin, bij de geslachtsziekte die ons de wereldtitel van 1934 kostte.

Sterkte en veel plezier met Het Eeuwige Gezeik.

Ronald Giphart

Kluun

1889-1974

De Druiper

De KNVB werd opgericht in 1889. Dat is hartstikke mooi, maar de eerste vijfenveertig jaar van het Nederlands voetbal-elftal kunnen we afdoen met twee woorden: meteen vergeten.

Pas begin jaren dertig komt er schot in. Nederland wint wel eens een wedstrijd en het WK in 1934 in Italië komt in zicht. Wat we in 1934 nog niet wisten, is dat er een vloek op Italië rust voor Oranje. We noemen alvast de tenenkrommende trip van het Oranje van 1990 (het fluum-WK) en het abominabele EK van 1980. Van dat laatste EK weten we ons amper nog wat te herinneren, maar we rakelen deze afgang met plezier voor u op. De Italiaanse ellende begon al in 1934: 27 mei 1934 werd de eerste zwarte dag in de geschiedenis van Oranje. Er zouden er vele volgen.

Om zich voor het WK 1934 in Italië te plaatsen, moest Nederland eerst haar kwalificatiepoule winnen. Bij het Europees kampioenschap 2016 in Frankrijk waren er zesendertig wedstrijden nodig om acht landen naar huis te sturen. Dat was vroeger anders. De kwalificatiepoules bestonden uit drie lan-

den, waarbij ieder land één uit- en één thuiswedstrijd speelde. Wedstrijden die er niet meer toe deden, omdat de nr. 1 positie in de poule al was beslecht, werden gecancelld. Scheelde een hoop gereis.

Nederland lootte een poule met een thuiswedstrijd tegen de Iersche Vrijstaat en een uitmatch tegen de Belgen. Dat was niet bepaald appeltje eitje, want in de jaren daarvoor verloor Nederland zowat alles wat er viel te verliezen. Slechts drie van de eenentwintig wedstrijden werden gewonnen. De status van het Oranje van toen valt met die van het Oranje van tegenwoordig te vergelijken.

In 1928, enkele jaren daarvoor, was Karel Lotsy in vaste dienst bij Oranje gekomen als voorzitter van de keuzecommissie die bepaalde welke elf spelers werden opgesteld voor een interland. Lotsy stond bekend om zijn psychologisch inzicht en zijn vermogen spelers te motiveren middels donderspeeches, waarover *De Telegraaf* in 1934 schreef: 'Als de heer Lotsy spreekt, pakt elk woord, is die vaak als een kogel van Bakhuijs of Vente' en 'Even is het stil, dan davert het applaus als een orkaan door de eensklaps stil geworden ruimte.' Die ruimte was de Wondertent, het verblijf van de Oranjespelers in die tijd. Lotsy was de man van de poëtische vondsten. Tot voor kort dachten wij dat niemand in de vaderlandse voetbalgeschiedenis kon tippen aan het gedicht *Kein Keloel / Fussballe* van de grote dichter Ernst Happel. We hadden buiten Karel Lotsy gerekend. Lotsy was zijn tijd ver vooruit met een vorm van abstracte poëzie die zijn weerga niet kent. Lotsy spoorde

zijn spelers aan met yells waarvan geen levend wezen zich de herkomst kan voorstellen:

Heja, heja

litsjumeaux

kwatta, kwatta!

Even terug.

Voor 1930 maakten de spelers van Oranje pas kennis met elkaar in de kleedkamer voorafgaand aan een interland. Zo werkt het natuurlijk niet, dacht Lotsy, en hij voerde het gezamenlijke trainingskamp in. De eerste wedstrijd onder Lotsy in de kwalificatieronde bleek een eitje. We wonnen met 5-2 van de Ierse Vrijers, met doelpunten van Kick Smit, twee maal Beb Bakhuis, Leen Vente (in Rotterdam heette destijds iedereen Leen of Cor) wederom Kick Smit (weinig weten dat de benaming 'kicksen' afkomstig is van Kick Smit, en misschien is het ook maar goed dat niet veel mensen hiervan op de hoogte zijn, want helemaal zeker weten we het niet). De tegendoelpunten kwamen van Johnny Squires en Paddy Moore.

Op zondag 29 april 1934 moesten we naar het Bosuilstadion in Antwerpen voor de wedstrijd tegen de Belgen, onder wie bekende namen als André Vandeweyer op doel, Louis Versyp op 7, Bernard Voorhoof als hangende midvoor en de illustere Jean Capelle van Standard Luik als rechtsbinnen. Niet de minsten. Deze namen komen terug bij de overhoring.

Nederland was favoriet. Een maand ervoor hadden we nog

vriendschappelijk tegen België gespeeld in het Olympisch Stadion in Amsterdam. (32.000 bezoekers, toegang 83 cent plus 17 cent belasting, 5.440 gulden die zo naar de staatskas vloeide. Ketsjing!)

Dit was de tijd waarin de kiem werd gelegd voor de haat die de Belgen voelen als het gaat om die arrogante Ollanders, die er maar lustig op los scoren, alsof het allemaal niets kost. In Amsterdam werd het 9-3. Vijf keer Vente, nog altijd een record. Wie deed ons wat, zou je zeggen.

En inderdaad, ook de kwalificatiewedstrijd in het Bosuilstadion wonnen we met 2-4. Twee vingers in de neus. Doelpuntmakers uiteraard weer Beb Bakhuis (2), Leen Vente en Kick Smit. Dit is de wedstrijd waarin Beb Bakhuis zijn befaamde Beb Bakhuisdoelpunt scoorde: een snoekduik gevolgd door een kopbal die het net der vijand deed bollen, later door onder anderen Theo de Jong herhaald in de wedstrijd tegen Bulgarije op het WK van 1974 (4-1). Ook Pierre van Hooijdonk deed regelmatig een Beb Bakhuisje na het maken van een doelpunt, in de tijd dat hij nog voetbalde in plaats van onzin uitkraamde als analist. Arjen Robben is een andere bekende specialist in de Beb Bakhuisduik, hetgeen hem soms een penalty, maar vaker een gele kaart opleverde.

Vraag ons niet waarom, maar zowel de Belgen als de Nederlanders mochten naar het WK in Italië. Hadden we feitelijk voor de kat z'n kut gewonnen. De Ieren mochten thuis voor de tv de wedstrijden volgen, die helaas voor hen nog niet was uitgevonden. De overlevering wil dat pas eind jaren dertig de

uitslagen van het WK bekend werden in Iersche Vrijstaat.

We gingen naar Rome, ofwel, zoals Willy Derby zong in dit wonderschone lied:

We gaan naar Rome, we gaan naar Rome

't Vijandelijke net dat trilt

Dat gaat zoo keer op keer

Als Holland dat niet wint

Eet ik geen macaroni meer

Die laatste zinnen alleen al. Neemt u die nog eens rustig tot u. Willy Derby is de naam. Dan heb je als land geen Bob Dylan nodig.

Nederland werd voetbalgek in de zomer van 1934. We waren het enige land in Europa dat de uitzendrechten kocht voor radioverslagen van het WK, met Han Hollander als onze nationale spreekbuis vanuit het stadion in den verre. Negenduizend Nederlanders waagden, net als Hannibal ooit (maar dan in tegengestelde richting) de overtocht per trein, auto, bus en zelfs fiets over de Alpen.

Er zat een klein minpunt in de tekst van het lied van Willy Derby.

We gingen helemaal niet naar Rome.

Verre van zelfs. We kwamen tot in Milaan, 560 km en nog

een week verwijderd van Roma. De uitdrukking ‘Rome is nog ver’ stamt uit deze tijd.

Daar hoort een verhaal bij en dat verhaal heeft zijn oorsprong in die gewonnen kwalificatiewedstrijd tegen de Belgen in het voorjaar van 1934.

Op die avond gebeurde iets.

De auteurs dezes weten niet hoe het met u zit, maar als wij iets gewonnen hebben – een voetbalwedstrijd, een prijs in de krasloterij, al is het een literaire prijs – moet dat worden gevierd. Zo dacht ook Oranje na de beslissende kwalificatiewedstrijd in Antwerpen. Men ging op stap.

En hoe vergaat het je als groep uitgelaten, viriele jongemannen dan na een paar borrels, op zo’n avond in den verre: je krijgt zin. Op naar de havenwijk in Antwerpen, waar zich niet geheel toevallig ook een aantal smoezelige bordelen bevond. Een van de Oranje-spelers, een gezonde Hollandse knaap met bijbehorende portie appetijt, betrad het etablissement, dong met Hollandse koopmansgeest nog honderd-twintig franc af van de prijs en liet zich in de zes minuten daarna een lekker potje pijpen. Dat bleef helaas die avond een keer niet zonder gevolgen. Niet dat, net als in 1974, de spelersvrouwen erachter kwamen, nee, er ging iets anders mis.

Iedere man weet dat bordeelbezoek in havenwijken niet van gevaren is ontbloot. Er loopt schorriemorrie rond en het tocht er, je loopt er zo een verkoudheid op. Een van de spelers, de overlevering vertelt niet welke, kreeg op de terugweg naar

Nederland, ongeveer bij Brasschaat, last van een niet te harden jeuk, die bij Breda langzaam overging in een branderig gevoel en tegen de tijd dat de spelersbus de grote rivieren overstak was uitgegroeid tot een pijn waarbij de gemiddelde man desnoods een gekarteld broodmes zou gebruiken om de opgedane ellende uit zijn lichaam te snijden.

Het verhaal lekte uit, media spraken er schande van, en terecht, als u het ons vraagt. Hoerenbezoek, terwijl je vrouw thuis met de koters zit, dat geeft geen pas.

In tegenstelling tot de ploegenoten en de krantenlezers, kon Karel Lotsy niet lachen om de genitale wratten van de ongelukkige speler, zo vlak voor het WK in Italië. Lotsy, geboren in het Amerikaanse Baltimore en via Malabar (Nederlands-Indië), Parijs, Svalöf (dat ligt in Zweden, maar niemand weet precies waar) en Leiden in Koog aan de Zaan terechtgekomen en overleden, was een man van de wereld. Lotsy wist donders goed wat de behoeftes van jonge, potente knapen waren. Hij was zelf, zij het lang geleden, ook jong geweest en de excursie van het team naar de Antwerpse havenwijk had een zekere voorspellende waarde in zich, dacht Lotsy. Als dit al gebeurde na één lullige overwinning op de Belgen, wat moest dat dan wel niet worden als achttien heren drie weken lang (daar ging men althans van uit) lang bij elkander moesten doorbrengen, zonder vrouwen. In katholieke internaten kwam je gemakkelijker aan je gerief. Drie weken onthouding, dat kan je niet vragen van gezonde mannen.

Het was tijd voor een list. Tegenwoordig zijn wij, mannen, allemaal op de hoogte van de werking van medicijnen als Viagra, maar wat weinigen weten is dat er ook middelen op de markt zijn die een lustverlagend effect hebben.

Karel Lotsy wist dit wel. Of liever: doelman/kinderarts/teamarts Gejus van der Meulen wist van het bestaan van een dergelijk drankje. Van der Meulen, met honderd tegendoelpunten nog altijd de meest gepasseerde doelman aller tijden in Oranje, was naast zijn keeperstalent graag bereid zijn medische expertise aan het team ter beschikking te stellen, op voorwaarde dat mevrouw Van der Meulen voor drie weken mee mocht naar Italië en zelf het drankje niet zou hoeven innemen. Lotsy ging akkoord. Het deel van de selectie dat zelf getrouwd was (iedereen) en dat net voor weken afscheid had genomen van hun vrouw, nam dit coach Lotsy en dr. Van der Meulen niet in dank af, maar inspraak, daar had Karel Lotsy een broertje dood aan.

Voor de eerste wedstrijd, tegen de zwakker geachte Zwitsers, nam de selectie haar intrek in het statige hotel Regina Olga, met uitzicht op het Comomeer, één van de mooiste wateren van Europa, tenminste, als je tachtig bent en slecht ter been. Voor een selectie voetballers van in de twintig is het Comomeer saaier dan het lezen van de verplichte literatuurlijst van een middelbare school.

Lotsy liet de selectie in het trainingskamp Cernobio aan haar lot over. Hij reisde met de trein van Como naar Rome, om daar drie dagen lang deel te nemen aan allerlei bondsver-

gaderingen met bijbehorende Blatteriaanse bobo-bacchanalen in plaats van gewoon te zijn op de plek waar hij hoorde te zijn: bij zijn mannen. Lotsy kwam echter pas een dag voor de wedstrijd tegen de Zwitsers terug in het trainingskamp en trof aan het Comomeer een lusteloze, lamlendige selectie aan. Dat had deels met Como te maken, maar meer met dokter/doelman Van der Meulen en mevrouw Van der Meulen, die als een Yolande Kabouter met de Bergen overal in het hotel was waar haar man was. Als enige vrouw. De spelersselectie werd het zo beu dat men eiste, in het bijzijn van 'Moe' van de Meulen, dat haar man solidair was en ook een dagelijkse dosis van het goedje kreeg toegediend.

Het drankje miste zijn uitwerking niet. Reservedoelman Leo Halle zei veel later tegenover verslaggever Nico Scheepmaker: 'Het werd zo'n klein knopje, ik kon 'm niet eens meer uit m'n gulp krijgen als ik naar de wc moest!'

In de openingswedstrijd tegen de Zwitsers stond er op 27 mei 1934 een Nederlands Elftal op het veld dat weliswaar geen enkele geslachtsziekte meer onder de leden had, maar niet vooruit was te branden. Verdedigers als Sjef van Run (PSV) en Henk Pellikaan (LONGA) werden aan alle kanten voorbijgelopen door de Zwitsers en ons binnentrio Vente-Smit-Bakhuys stond rond de middencirkel te geuwen als gecastreerde stieren op een warme zomerdag in een weiland. Al na zeven minuten scoorde de Zwitsers: de brildragende Kielholz, na een magnifiek ééntweetje tussen Bossi en Von Känel.

Het werd uiteindelijk 3-2 voor de Zwitsers.

Men zat er niet echt mee dat we al na negentig minuten naar huis gingen, getuige de wedstrijdanalyse van de meege-reisde ingenieur Ad van Emmenes: 'Het resultaat mag dan tegenvallen, we moeten vooral niet te lang treuren.' (Een op-merking die, zo wil de overlevering, ingenieur Van Emmenes zes jaar later heeft herhaald toen de Duitsers de Grebbeberg nog makkelijker veroverden dan de Zwitsers de tweede ronde op het desastreuze WK in Italië.)

Enfin. Gebeurd is gebeurd. Niet meer over zeveren, ruim tachtig jaar na dato. Door. Zegt de naam Bob Glendenning u iets? Waarschijnlijk niet, want die hebben we tot nu toe niet genoemd, dus waarom zou het zo zijn. Toch is Bob Glendenning, een kroegbaas afkomstig uit een geslacht van vermaard whiskydrinkers, niet onbelangrijk. Of eigenlijk wel, maar we willen graag compleet zijn in dit historisch overzicht. Glendenning was al sinds 1928 verbonden aan het Nederlands Elftal. Als bondscoach. Jawel, gek genoeg was niet Karel Lotsy, maar Bob Glendenning de officiële bonds-coach van Oranje in de jaren dertig. Een soort Zwartkruis/Happelconstructie (1978) avant la lettre. Laat de KNVB maar schuiven. Even de cv van Glendenning. Na een loopbaan als kroegbaas (het voert te ver om in dit kader alle etablisse-menten op te noemen waar hij als kastelein heeft gediend) werd hij trainer van HFC, vervolgens van het Dordtse DFC, en daarna, vanaf 1928, de allereerste fulltime bondscoach van Oranje, een functie die tot dan toe door zzp'ers werd

bekleed. Waarschijnlijk waren we met de drankenkast van de kastelein/bondscoach in 1934 verder gekomen dan met het lustverlagende drankje van dokter/doelman Gejus van der Meulen.

Over het WK van 1938, vier jaar later, kunnen we kort zijn. Het is een WK dat niemand zich meer herinnert – en terecht. Weer plaatsten we ons ten koste van de Belgen en weer verloor Oranje zijn eerste wedstrijd, maar daar gaan we deze keer niet over mekkeren, want de tegenstander was wereldkampioen Tsjecho-Slowakije. Nederland speelde zonder Beb Bakhuys, want die was prof geworden (bij FC Metz) en dat was vies, zo oordeelde de KNVB.

De laatste wedstrijd die Glendenning als bondscoach diende, was in 1940 tegen de Belgen (4-2-overwinning, tweede interland van Abe). Drie weken later zou men spelen tegen Luxemburg, een wedstrijd die vanwege politieke strubbelingen met de Duitsers geen doorgang vond. Glendenning ging terug naar Engeland, overleed hetzelfde jaar aan de gevolgen van een (naar we aannemen mislukte) operatie en werd begraven in Bolton in het graafschap Lancashire. Toen de KNVB er jaren later achter kwam dat het graf van onze gewaardeerde bondscoach er verwaarloosd bij lag, heeft men een nieuwe grafsteen laten bezorgen. Dat mag ook wel eens gezegd.

Van 1938 tot 1974 plaatste Nederland zich voor geen enkele WK-eindronde. Toch staan we even stil bij deze periode en

wel om het Gouden Binnentrio: Abe Lenstra, Faas Wilkes en Kees Rijvers. Voor de jonge lezertjes: ieder land speelde in die tijd een bijkans diapositieve variant op het 5-3-2-systeem van Louis van Gaal op het WK van 2014: 2-3-5, met vijf aanvallers. Een linksbuiten, een linksbinnen, een midvoor, een rechtsbinnen en een rechtsbuiten. Over Aanvalluuuuuh gesproken. Abe had al twee wedstrijden gespeeld voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog, Faas debuteerde in 1946, waarmee het trio voor het eerst als trio optrad. Er dreigden gouden tijden aan te breken.

Maar dit boek heet niet voor niets *Het Eeuwige Gezeik*: heb je eindelijk een goeie ploeg, gooien (het zal eens niet zo zijn) de Duitsers roet in het eten door een oorlog te beginnen. Dag Gouden Binnentrio. In 1942 en 1946 werd er geen WK gehouden en de investering om een hele selectie naar het toernooi van 1950 in Brazilië af te laten reizen, kwam te vroeg voor een land in wederopbouw.

Maar er is ook altijd wat: kwamen de Duitsers niet vanuit het oosten ons land binnenvallen, dan wel het water vanuit het westen. Door de Watersnoodramp van 1953 nam Oranje in 1954 niet deel aan het WK in Zwitserland. In twaalf jaar tijd speelde Oranje maar tien wedstrijden met Wilkes-Rijvers-Lenstra. Met z'n drieën scoorden ze in die tien wedstrijden in totaal 23 keer. Aardig moyenne. Nederland verloor in twaalf jaar slechts éénmaal, op de Olympische Spelen in Londen in 1948. Londen ligt dichterbij dan Rio de Janeiro, dat weet een kind, dus daar zond de KNVB onze nationale ploeg wel met

een gerust gemoed naar toe. We verloren prompt, van gastland Groot-Brittannië, en dat gunden we ze ook wel, minder dan een decennium na de bevrijding.

Toen we eindelijk van de malheur van de Tweede Wereldoorlog en de Watersnoodramp waren hersteld, bedacht de KNVB wel weer wat anders om niet succesvol te worden: Rijvers en Wilkes kozen voor een buitenlandse betaalde carrière bij respectievelijk AS Saint-Étienne en Inter Milan en met voetbal was het in die tijd als met literatuur nu: als je daar je geld mee verdient, ben je verdacht. Exit Rijvers en Wilkes.

We maken een sprongetje naar 1956. We speelden tegen Duitsland en dan weet je het wel. De Duitsers beleefden zoals bekend hun gloriejaren van 1940-1944, maar na 1945 viel de Duitse ploeg in rap tempo uiteen. De leegloop bij Ajax na het winnen van de Champions League in 1995 was er niets bij. Bij klaskakkers als Eichmann, Goebbels, Rommel, Himmler en de meedogenloze linksback Arthur Seyss-Inquart, die ook nog enkele jaren hier in Nederland op huurbasis speelde, hadden hun carrière inmiddels beëindigd. De generatie die daarna opstond in Duitsland sprak minder tot de verbeelding. Weinigen herinneren zich nog spelers als Fritz Herkenrath, Auspitzer Horst Eckel (die later ook een bijrol speelde in het derde seizoen van de Duitse Krimi *Tatort*), Joseph Röhrig en de trage linksbuiten Robert Schlienz, maar vergis je niet: het waren stuk voor stuk spelers met ruime internationale ervaring, opgedaan in wedstrijden in Dresden, Leningrad en Noord-Afrika.

Bij laatstgenoemde Robert Schlienzen ontbrak de linker-onderarm. Dat is nog eens wat anders dan het manchet van René van de Kerkhof in 1978. In de Nederlandse pers werd in de weken voor de wedstrijd tegen de Duitsers druk gespeculeerd over de oorzaak van het missen van dit ledemaat, met flauwe aantijgingen en smakeloze grappen als 'dat krijg je ervan als je jarenlang met je linkerarm staat te zwaaien naar de Führer', maar zoekt u het gerust na: het was gewoon een auto-ongeluk. Schlienzen werd geschept door een vrachtwagen die onderweg was naar het jaarlijkse circusfestival in Solingen, met een olifant als lading. Dat laatste is onzin, maar gunt u de schrijvers van dit boek ook hun pleziertjes.

Hoewel die Mannschaft van de jaren vijftig bij het grote publiek nooit zo bekend is geworden als de Duitse wonderploeg van begin jaren veertig, lukte het ze in 1954 wel wat ze tien jaar ervoor niet was gelukt: de beste van de wereld worden.

En toen kwam Oranje. In 1940 werden we op de Wageningse Berg nog overlopen door de Duitse ploeg, die vooral in de lucht heer en meester was en in 1945 hadden we de hulp van Britse en Amerikaanse aanvallers nog nodig om op het nippertje een nederlaag af te wenden, maar in 1956 was het Abe Lenstra die zowat in zijn eentje de Duitsers mores leerde. Onder leiding van de (we verzinnen het niet) Duitse bondscoach Max Merkel (geen familie van) werd het in het Rheinstadion in Düsseldorf 1-2 voor een ontketend Nederland.

Lenstra tekende voor beide Nederlandse doelpunten. Zelfs het tegendoelpunt werd de Duitsers niet zelf gegund: die jaste

de Nederlandse stopperspil Cor van der Hart onhoudbaar achter de doelman. Na de Tweede Wereldoorlog was het de tweede grote overwinning in successie op Den Duitscher. Jammer dat het deze keer vriendschappelijk was.

Er is een gezegde dat als een vlinder in het Amazonegebied van Brazilië met zijn vleugels wappert, hij een orkaan boven Japan kan veroorzaken. We noemen dit de chaostheorie. Een ander voorbeeld van deze theorie stamt uit de middeleeuwen: als de spijker niet uit het hoefijzer had gestoken, was het paard het hoefijzer niet kwijtgeraakt, was het paard niet gestruikeld, was de ridder niet van het paard gevallen, was de slag niet verloren, was het land niet verslagen. Wij noemen het een *alsdannetje*.

Tijd voor een voetbal-alsdannetje.

Laten we eens teruggaan naar die noodlottige avond waarop speler X (zou het Beb Bakhuis zelf zijn geweest?) in de rosse buurt van de Antwerpse haven belandde en die vuile hoer hem niet een geslachtsziekte had bezorgd. Dan had Beb Bakhuis (laten we het maar op hem houden, het is feitelijk gezien de meeste logische speler die dit kon overkomen; wij zouden het ook wel weten als we net met een vliegende kopbal hadden gescoord) niet dat virus van nog geen 0,01 nanomillimeter – zo klein zijn de verschillen tussen goot en glorie in de topsport! – opgelopen, dan had Karel Lotsy het niet op zijn heupen gekregen en had bondsarts Van der Meulen de voltallige selectie van het Nederlands Elftal in de weken voorafgaand aan het eindtoernooi

niet gedwongen dat sinistere lustverlagende drankje te drinken en waren we ongetwijfeld wereldka... Nu ja, oordeelt u zelf.

We beginnen met een zekerheidje. De spelers zouden opgepept en vol levenslust het veld zijn opgegaan op die noodlottige 27e mei 1934. Zwitserland was een matige ploeg met bovendien de nodige interne strubbelingen (neemt u dit van ons aan; we hebben voor dit boek meer naslagwerken geraadpleegd dan Loe de Jong voor zijn standaardwerk *Het Koninkrijk der Nederlanden in de Tweede Wereldoorlog*). We durven hier te stellen dat we de Zwitsers van de mat hadden geveegd.

En als we die eerste alp eenmaal hadden genomen, dan had de weg naar Rome voor ons open gelegen, exact zoals Willy Derby had voorspeld in zijn lied. Om de zwakte van het deelnemersveld te duiden: wereldkampioen Uruguay kwam niet opdagen, omdat die boos was dat de Europese landen niet waren gekomen naar het WK van 1930 in Uruguay. De Engelsen deden niet mee omdat ze geen zin hadden zich voor het karretje van Il Duce te laten spannen. Het valt niet uit te sluiten dat we in dit deelnemersveld zo door hadden kunnen wandelen naar de finale tegen thuisland Italië. Dat hadden we kunnen winnen, waarom niet. De bal is rond en we waren er nu toch. Of we Rome levend hadden verlaten, met Il Duce Benito Mussolini op het ere terras, valt te betwijfelen. Net zoals Oranje Buenos Aires nooit levend had verlaten als Robbie Rensenbrink die bal in de finale in 1978 voor de ogen van generaal Videla niet op de paal, maar erin had geschoten. Maar we waren wel wereldkampioen geworden.

Stelt u zich eens voor: Nederland wereldkampioen 1934. Dat is wel even wat anders dan de geschiedenis in te gaan als de ploeg die in de eerste wedstrijd werd uitgeschakeld door een stel Alpenweidevoetballers.

We zullen niet zo ver gaan om te stellen dat dat stomme drankje van Dr. Van der Meulen Hitler er enkele jaren later van had weerhouden Nederland aan te vallen, maar dat de Führer wel link had uitgekeken om Rotterdam te bombarderen. *'Nein! Nicht Rotterdam, do lebt Beb Bakhaus, der Flugkopfball-torschütze der Holländer, der Angstgegner meiner Freund Benito! Lassen wir Bern bombardieren, das ist einfacher!'* (En al zou Hitler toch de euvele moed hebben gehad ons de oorlog te verklaren: je zal als Duitse bommenwerper in een Heinkel HE 111 richting Rotterdam vliegen en onderweg een spandoek *'Jetzt fliegen sie in das Land des Weltmeisters'* zien hangen. Denkt u dat hij had doorgevlogen? Nou? Dat bedoelen we.)

Ja, als onze jongens van stavast dat klotedrankje niet hadden gedronken, had de oorlog een stuk korter geduurd. We hadden geen geldgebrek gehad en al begin jaren vijftig een betaald voetbalcompetitie gehad in Nederland. Faas Wilkes en Kees Rijvers waren gewoon in Nederland gebleven, waar genoeg te verdienen was geweest. Ons Gouden Binnentrio had niet twaalf, maar tientallen interlands samen gespeeld.

En wat dacht u van Beb Bakhuys, Leen Vente, Jan van Roessel, Piet van der Kuil, Piet Romeijn, Kick Smit, Cor van der Hart, Hans Kraaij. Zomaar wat namen van Nederland-

se vedetten waarmee we in de eerste vijftientig jaar van de Nederlandse voetbalgeschiedenis, tot aan 1973 toe, geen prijs hebben gewonnen. Niks. Nul komma nul. We hebben decennia lang geen deuk in een pakje boter geschoten, op die ene lullige vriendschappelijke wedstrijd tegen Duitsland in 1956 na, toen Abe het op de heupen kreeg. Vijftientig jaar hebben we drooggestaan. Dat is langer dan de Tachtigjarige Oorlog tegen de Spanjaard. Schan-da-lig. Als Lotsy en Dr. Van der Meulen dat verdoemde drankje niet hadden geschonken, was er in 1942 en 1946 ook gewoon een wereldkampioenschap geweest. Is het dan heel vreemd om te veronderstellen dat ten minste één van die WK's (en dan zijn we nog conservatief) tussen 1934 en 1954 voor óns was geweest?

En waarschijnlijk ook Songfestivals, maar daar willen we vanaf wezen, want daar hebben we geen verstand van.

Nog één ding. Het een heeft niets met het ander te maken, maar Dr. Van der Meulen, de doelman en ploegarts die onze jongens dat desastreuze lustverlagende drankje gaf, weigerde later in de oorlog niet alleen Joodse patiënten te ontvangen, nee, hij nam aan het Oostfront dienst als arts van de SS. In 1947 werd hij veroordeeld tot enkele jaren gevangenisstraf. Ook Karel Lotsy lijkt in de jaren veertig, laten we het voorzichtig zeggen, niet van onbesproken gedrag te zijn geweest. Een collaborateur was hij niet, weten we intussen, maar, zoals zijn achterneef Dirk Lotsy zei: 'Hij was veel te meegaand jegens de Duitse bezetter.'

Reservedoelman Leo Halle, de man die zijn eigen pielemuis amper nog kon vinden bij het plassen, door bondscoach Lotsy gepasseerd in de eerste en enige wedstrijd op het WK ten fa-veure van zijn SS-maatje eerste keus Van der Meulen, ging in de oorlog in het verzet. Wij durven het niet hardop te zeggen, maar had-ie dat maar tijdens het trainingskamp aan het Como-meer in 1934 gedaan.

